

YTTRANDE

Justitieombudsmannen
Per Lennerbrant

Datum
2023-03-22

Dnr
R 106-2022

1 (2)

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över promemorian Tillfällig användning av häkten och polisarrester

(Ju2022/03729)

Riksdagens ombudsmän (JO) har bjudits in att lämna synpunkter på promemorian. Utifrån de aspekter som JO i första hand har att beakta vill jag föra fram följande synpunkter.

Förvaringsrum som används som väntrum (väntceller)

Jag får tyvärr konstatera att avsnittet i promemorian är kortfattat och att förslaget inte framstår som tillräckligt genomarbetat. Nedan redogörs för ett antal frågor som enligt min mening behöver analyseras närmare.

Vilken minsta golvyta ska en väntcell ha?

Europeiska kommittén till förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (CPT) har vid flera av sina besök i Sverige uppmärksammat bruket av väntceller (holding cubicle) och lämnat rekommendationer om storleken på golvytan. CPT har bl.a. uttalat att en cell med en golvyta på 1,45 kvadratmeter är för liten oavsett hur kort tid den används samt att en väntcell bör vara minst två kvadratmeter, helst större.¹

I föreslagna 5 a § anges inte hur stor avvikelse som får göras från kravet på golvyta i 2 § första stycket. Jag noterar att det i en tidigare reglering av väntceller i polisarrester föreskrevs en minsta golvyta om fyra kvadratmeter (jfr 12 § FAP 915-1, RPSFS 2001:12, upphävd 2015). Enligt min uppfattning bör en väntcell inte vara mycket mindre än så. Golvytans storlek bör framgå av författningstexten.

¹ Se CPT/Inf (92) 4 p.18, CPT/Inf (99) 4, p. 14 och CPT/Inf (2004) 32, p. 35.

Hur länge får en person vara placerad i en väntcell?

I promemorian anges att användning av väntceller endast bör kunna ske under en kort tid innan den intagne kan föras till ett förvaringsrum med normal utformning och att det endast i rena undantagsfall bör kunna bli aktuellt med sådan användning längre än någon enstaka timme.

Dåvarande chefsJO Elisabeth Rynning har uttalat att när det gäller placering av intagna i små fönsterlösa celler måste förvaringstider som uppgår till en timme beskrivas som långa (se JO:s beslut med dnr 7286-2018). Jag delar den uppfattningen och anser att det bör förtydligas i förordningstexten att en placering i en väntcell endast får vara kortvarig.

Vilka ska få placeras i väntceller?

I promemorian görs det vissa överväganden när det gäller vilka personer som ska få placeras i förvaringsrum i tillfälliga arrester. Några motsvarande överväganden görs dessvärre inte beträffande väntceller.

Jag är mycket tveksam till om det är lämpligt att placera en person som omhändertagits enligt lagen om omhändertagande av berusade personer m.m. i en väntcell. Det kan medföra allvarliga risker om en höggradigt berusad person placeras i ett litet utrymme.

Det finns också anledning att närmare överväga om en person under 18 år ska få placeras i en väntcell. I det sammanhanget finns det skäl att nämna att den som inte fyllt 18 år och som är gripen eller anhållen får hållas i förvar i en polisarrest endast om det är absolut nödvändigt (6 a § lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare).

Inför upprättandet av detta yttrande har jag samrått med justitieombudsmannen Katarina Pålsson som har tillsyn över Kriminalvården.

Per Lennerbrant

Ärendet har föredragits av Mattias Karlsson.